

opusdei.org

Adam a Kristus, prvotný hriech a uzdravenie

Aula Pavla VI. vo Vatikáne sa aj túto stredu zaplnila pútnikmi z celého sveta, ktorí prišli na generálnu audienciu pápeža Benedikta XVI., aby si vypočuli ďalšiu zo série katechéz venovaných učeniu sv. Pavla:

12.01.2009

Drahí bratia a sestry,

v dnešnej katechéze sa budeme zamýšľať nad súvislosťou medzi

Adamom a Kristom, ktorú naznačuje sv. Pavol v známom úryvku z Listu Rimanom (5, 12 – 21), kde zveruje Cirkvi základné línie svojej náuky o prvotnom hriechu. V skutočnosti už v Prvom liste Korinťanom, keď hovorí o viere vo vzkriesenie, zavádza Pavol toto porovnanie medzi praotcom a Kristom: „Veď ako všetci umierajú v Adamovi, tak zasa všetci ožijú v Kristovi. Prvý človek, Adam, sa stal živou bytosťou; posledný Adam oživujúcim Duchom“ (1 Kor 15, 22. 45).

V Rim 5, 12 – 21 je porovnanie medzi Kristom a Adamom ešte podrobnejšie a názornejšie: Pavol prechádza dejinami spásy od Adama po Zákon a od Zákona po Krista. V centre pozornosti nie je ani tak Adam a dôsledky jeho hriechu pre ľudstvo, ale skôr Ježiš Kristus a milosť, ktorá bola prostredníctvom neho vyliata v hojnosti na ľudstvo. Opakované „väčšmi“ v súvislosti s Kristom

zdôrazňuje skutočnosť, že dar, ktorý sme v ňom prijali, nesmierne prevyšuje Adamov hriech a jeho následky pre ľudstvo. Preto Pavol môže dôjsť k záveru, že „kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozhojnila milosť“ (Rim 5, 20). Pavlom naznačené porovnanie medzi Adamom a Kristom ukazuje teda na podriadenosť prvého človeka prevahe toho druhého.

Na druhej strane Pavol zdôrazňuje Adamov hriech práve preto, aby poukázal na nesmierny dar milosti v Kristovi: dalo by sa povedať, že keby nebol chcel ukázať ústredné postavenie milosti, nebol by sa zaoberal hriechom, ktorý „skrze jedného človeka vstúpil do tohto sveta“ a „skrze hriech smrť“ (Rim 5, 12). Pokiaľ teda vo viere Cirkvi dozrelo vedomie dogmy o prvotnom hriechu, bolo to preto, lebo je nerozlučne späté s inou dogmou, dogmou o spáse a slobode v Kristovi.

Dôsledkom toho je, že nikdy nesmieme odtráhať hriech Adama a ľudstva od spásneho kontextu, jeho chápania na pozadí ospravedlnenia v Kristovi.

Ako ľudia dneška sa však musíme pýtať: Čo je prvotný hriech? Čo učí sv. Pavol, čo učí Cirkev? Je ešte aj dnes táto náuka udržateľná?

Mnohí si myslia, že vo svetle dejín evolúcie už niet miesta pre učenie o prvotnom hriechu, ktorý sa rozšíril do celých dejín ľudstva. No v dôsledku toho by stratila svoj základ aj otázka vykúpenia a Vykupiteľa. Existuje teda prvotný hriech, alebo nie?

Aby sme na to mohli odpovedať, musíme rozlíšiť dve stránky náuky o prvotnom hriechu. Jestvuje jej empirická stránka, teda konkrétna realita, ktorá je viditeľná, povedal by som, hmatateľná pre všetkých. A jej mysteriózna stránka, týkajúca sa

ontologického základu tejto skutočnosti.

Empirickým faktom je, že v našej existencii je prítomné protirečenie. Na jednej strane každý človek vie, že má robiť dobro a vnútri ho aj chce robiť. No zároveň pociťuje aj nutkanie robiť opak, ísť po ceste egoizmu, násilia, robenia len toho, čo sa mu páči, aj keď vie, že koná proti dobru, proti Bohu a proti blížnemu.

Svätý Pavol vo svojom Liste Rimanom vyjadril toto protirečenie v našom živote takto: „Chcieť dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Veď nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem“ (7, 18 – 19). Toto vnútorné protirečenie v našom živote nie je len teóriou.

Každý z nás ho každodenne zakusuje. A predovšetkým stále okolo seba vidíme prevahu tej druhej vôle. Stačí len pomyslieť na denné správy o nespravodlivosti, násilí, klamstve, žiadostivosti. Každý deň to vidíme, je

to fakt. Ako dôsledok tejto moci zla v našich dušiach dejinami prúdi akási špinavá rieka, ktorá otravuje zemepis ľudských dejín. Veľký francúzsky mysliteľ Blaise Pascal hovoril o „druhej prirodzenosti“, ktorá prekrýva našu pôvodnú, dobrú prirodzenosť. Táto „druhá prirodzenosť“ spôsobuje, že sa človeku zlo javí ako normálne. Preto aj bežný výraz: „to je ľudské“ má dvojaký význam. „To je ľudské“ môže značiť: tento človek je dobrý, skutočne koná tak, ako by človek mal konať. No „to je ľudské,“ môže tiež chcieť povedať opak: zlo je normálne, zlo je ľudské.

Zdá sa, akoby zlo bolo druhou prirodzenosťou. Toto protirečenie ľudského bytia, našich dejín, má vyvolávať a aj dnes vyvoláva túžbu po vykúpení. A túžba po tom, aby sa svet zmenil, i prísľub, že bude vytvorený svet spravodlivosti, pokoja, dobra, sa skutočne objavuje

všade: v politike napríklad všetci hovoria o potrebe zmeniť svet, vytvoriť spravodlivejší svet. Práve to je vyjadrením túžby, aby nastalo oslobodenie od protirečenia, ktoré okusujeme v nás samých.

Teda skutočnosť, že v ľudskom srdci a ľudských dejinách má moc zlo, je nepopierateľná. Otázka je: Ako toto zlo vysvetliť?

V dejinách myslenia, odhliadnuc od kresťanskej viery, existuje jeden principiálny model vysvetlenia s rôznymi obmenami. Tento model hovorí: samotná existencia je protirečivá, nesie v sebe tak dobro, ako aj zlo. V staroveku z tejto myšlienky vzišiel názor, že jestvujú dva rovnako pôvodné princípy: dobrý a zlý. Takýto dualizmus je vraj neprekonateľný: oba princípy sa nachádzajú na rovnakej úrovni - preto toto protirečenie tu vraj bolo už od počiatku a bude vždy.

Protirečenie našej existencie by teda takpovediac iba odrážalo protirečivosť týchto dvoch takrečeno božských princípov.

V evolucionistickom, ateistickom chápaní sveta sa tá istá predstava vyskytuje v novej verzii. Aj keď v takejto koncepcii je vnímanie existencie monistické predpokladá sa, že existencia ako taká od počiatku nesie v sebe zlo i dobro. Samotná existencia vraj nie je jednoducho dobrá, ale je otvorená dobru a zlu. Zlo je rovnako pôvodné ako dobro. A v ľudských dejinách sa vraj rozvíja iba tento vzor, ktorý bol prítomný už v celej predošlej evolúcii. To, čo kresťania nazývajú prvotným hriechom, by v skutočnosti označovalo iba zmiešaný charakter existencie, zmes dobra a zla, ktorá podľa tejto teórie patrí k samotnej podstate existencie. Toto je už od základu beznádejná koncepcia: ak by to bolo tak, zlo by bolo neporaziteľné.

Nakoniec by záležalo len na vlastnom záujme. Za každý pokrok by bolo nutné zaplatiť riekou zla a kto by chcel slúžiť pokroku, musel by akceptovať, že zaplatí túto cenu. Politika je v zásade postavená práve na takýchto predpokladoch a vidíme, aké to má dôsledky. Toto moderné zmýšľanie môže nakoniec viesť iba k smútku a cynizmu.

Znova sa preto pýtame: Čo hovorí viera, dosvedčená sv. Pavlom?

Najskôr potvrdzuje fakt, že medzi sebou súperia dve prirodzenosti, fakt toho zla, ktorého tieň spočíva na celom stvorení. Počuli sme siedmu kapitolu Listu Rimanom. Teraz môžeme prejsť k ôsmej. Zlo jednoducho existuje. Na rozdiel od dualizmov a monizmov, o ktorých sme krátko uvažovali, a zistili sme, že sú bezútešné, nám viera hovorí: jestvujú dve tajomstvá svetla a jedno

tajomstvo noci, to je však obklopené tajomstvami svetla.

Prvé tajomstvo svetla je toto: viera nám hovorí, že neexistujú dva princípy - dobrý a zlý -, ale je len jeden princíp - Boh Stvoriteľ -, a tento princíp je dobrý, iba dobrý, bez tieňa zla. Ani existencia nie je preto zmesou dobra a zla. Existencia ako taká je dobrá, a preto je dobré jestovať, je dobré žiť. Toto je radostná správa viery: je iba jeden dobrý zdroj, Stvoriteľ. Preto žiť je dobrom, je dobré byť mužom, ženou, život je dobrý.

Nasleduje tajomstvo tmy, tajomstvo noci. Zlo nepochádza zo zdroja samotnej existencie, nie je rovnako pôvodné. Zlo pochádza zo stvorenej slobody, zo zneužitej slobody. Ako je to možné? Ako sa to stalo? To ostane zahalené. Zlo nie je logické. Iba Boh a dobro sú logické, sú svetlom. Zlo ostane tajomné. V tretej kapitole

Knihy Genezis bolo predstavené veľkými obrazmi, víziou dvoch stromov, hada a hriešneho človeka. Veľkolepý obraz, ktorý nám dovoľuje hádať, no nemôže vysvetliť to, čo je samo osebe nelogické. Môžeme hádať, nie však vysvetliť. Nemôžeme o zle rozprávať ani ako o rade faktov, pretože realita je hlbšia. Oстане tajomstvom tmy, tajomstvom noci.

Vzápätí prichádza tajomstvo svetla. Zlo pochádza z podriadeného zdroja. Boh so svojím svetlom je mocnejší. A preto zlo môže byť porazené. Preto možno uzdraviť stvorenie, človeka. Dualistické koncepcie ani evolucionistický monizmus nemôžu povedať, že človeka možno uzdraviť. Ak však zlo pochádza iba z podriadeného zdroja, ostáva pravdou, že človek je vyliečiteľný. A Kniha múdrosti hovorí: „Tvory sveta sú tu pre spásu“ (1, 14).

A nakoniec posledný bod: človek je nielen vyliečiteľný, ale je aj skutočne uzdravený. Boh priniesol spásu. Osobne vstúpil do dejín. Proti trvalému zdroju zla postavil zdroj čistého dobra. Ukrižovaný a vzkriesený Kristus, nový Adam, postavil proti špinavej rieke zla riekou svetla. A táto rieka je prítomná v dejinách: vidíme svätcov, veľkých svätých, ale aj maličkých svätých, jednoduchých veriacich. Vidíme, že rieka svetla, ktorá pochádza z Krista, je prítomná a je silná.

Bratia a sestry, je tu Adventné obdobie. V jazyku Cirkvi má slovo advent dva významy: prítomnosť a očakávanie. Prítomnosť: svetlo je prítomné, Kristus je nový Adam, je s nami a medzi nami. Svetlo už svieti a musíme otvoriť oči srdca, aby sme videli svetlo a aby nás doviedlo do rieky svetla. A predovšetkým máme byť vďační za to, že sám Boh vstúpil do dejín ako nový zdroj dobra.

Advent však značí aj očakávanie. Temná noc zla je ešte mocná. A preto sa v Adventnom období spolu so starovekým Božím ľudom modlíme: „Rorate caeli desuper.“ A naliehavo prosíme: Príď, Ježišu. Príď a daj silu svetlu a dobru. Príď tam, kde vládne lož, neznalosť Boha, násilie, nespravodlivosť. Príď, Pane Ježišu, daj silu dobru vo svete a pomôž nám, aby sme sa stali nositeľmi tvojho svetla, tvorcami pokoja, svedkami pravdy. Príď, Pane Ježišu!

Vatikán (3. decembra, RV)

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/adam-a-kristus-prvotny-
hriech-a-uzdravenie/](https://opusdei.org/sk-sk/article/adam-a-kristus-prvotny-hriech-a-uzdravenie/) (03.04.2026)